

dien onmetelijken rijkdom. Ook de landschappen vertoonen Cézanne's eigendommelijken, z'n algeheele overgave aan de persoonlijke visie. Hij is hierin minder abstract dan in z'n andere schilderijen, zij schijnen een grootere gelijkenis met de realiteit te vertoonen, als de (schijnbaar) minder natuurgetrouwe scènes en stillevenen. De meerdere variatie in de onderwerpen doet hem ons meer genuanceerd voorkomen, wij ontberen de eigenschappen die verwaarloosd zijn, niet. In deze schilderijen, die aanvankelijk, vergeleken met de meer dramatisch-bewogen jeugdwerken ietwat leeg kunnen schijnen, in dit samenvloeien der kleuren tot een geheel natuurlijk schilderij, in de klaarheid en diepte der kleur, die zich tot rood, oranje, blauw en groen beperkt en iedere nuance met de grootste finesse uitdrukt, in het harmonische eener gelouterde smaak, viert Cézannes kunst onsterfelijke triomfen.

In 1879 was hij definitief in z'n geboorteplaats teruggekeerd. Hij zocht hier de vereenzelviging en vermeed den omgang met menschen, waarvan hij meest hield als hij niet bij ze was. Deze schuwe en slordig gekleede rentenier, die zich met schilderen bezighield, ging al spoedig voor niet wijs door. Z'n uiterlijk moet overigens zonderling genoeg geweest zijn; z'n gevlekte kleding, z'n roode neus, tranende oogen en onverzorgde baard, z'n gejaagde manieren maakten dat de kwajongens op z'n weg hem soms molesteerden. De armen hielden echter van hem, wijl hij hen nooit met ledige handen liet heengaan. Maar niemand nam hem au sérieux. Enkelen maakten misbruik van zijn goedheid. Hij was, toen hij in Aix terugkeerde, sinds een twaalftal jaren gehuwd en had een zoon. Een enkele maal keerde hij te Parijs terug, waar hij drie vierde van zijn tijd in den Louvre voor de oude meesters doorbracht. Hij maakte twee of drie korte reizen in Vlaanderen en in Holland. In Italië wilde hij den voet niet zetten.

Persoonlijk scheen Cézanne de nuchter-

heid zelve. Zooals Charles Morice beschrijft, behoorde hij in menig opzicht tot dezelfde bourgeoisie, die zich door z'n schilderijen het diepst geïndigneerd voelde. Hij ging regelmatig ter kerk, hij was streng katholiek, geen onbewuste, — een andere meening dan die der meesten —, maar hij zag eenvoudig niet de mogelijkheid eener andere maatschappij-constructie, dan de toen bestaande Christelijke, eener andere moraal dan die onderworpen aan de kerk van Christus. Hij was reactionnair in alle sociale aangelegenheden en deelde elk vooroordeel zijner burgerlijke kaste, tot zelfs de eerezucht den bijval der pompiers te verwerven en in den officieelen „Salon" te prijken. Hij moet tot op hoogen leeftijd der jury elk jaar z'n schilderijen toegezonden en ze steeds met dezelfde droefheid geweigerd terugontvangen hebben. Een enkele keer, in 't jaar '82, gelukte het hem door bemiddeling van een jeugdvriend, een portret geaccepteerd te krijgen. Z'n verlangen was te treffender, waar hij nimmer door broodzorgen gekweld werd. Z'n vader onderhield hem gedurende z'n leven zonder morren en liet hem na z'n dood een aardig vermogen na. Dit is het weinige, dat er van hem bekend is, en oock dit weinige bevestigt de consequentie van den kunstenaar, die aan z'n kunst niets abnormaals vond.

Hij was den 19 Januari 1839 te Aix-en-Provence geboren en stierf ter zelfder plaatse den 22. October 1906. Men kent het einde van dezen groote. Hij werd ziek, een dag waarop hij buiten werkte. Twee dagen nadien overleed hij. En niemand, uitgezonderd een aantal artisten, wist er van. Hij had altijd roem en eer grootelijks veracht als ijdelheid en waan, en voelde een afkeer van hen, die zich vernederden om haar te verwerven of te forceeren. Hij-zelf had deze vereenzelviging gewild, die hij tot het einde beschermde tegen aanvallen van buiten door accèssen van geëxalteerde en schuwe schroom, waarvan niemand de reden noch noodzaak begreep. Maar hij-zelf wist zich de